

Presentació

INTRODUCCIÓ

Els passats dies 19 i 26 d'octubre de 2002 es van realitzar les Jornades de Tardor organitzades pel Centre d'Estudis Molletans, que aquest any han portat el títol de "Projectes arquitectònics singulars que han marcat la transformació urbanística de Mollet del Vallès". La monografia que es presenta en aquest número de la revista **Notes** és el fruit d'aquestes jornades.

L'ARQUITECTURA A LES CIUTATS

Moltes vegades m'he preguntat perquè a les persones ens resulta important que a les nostres ciutats hi hagin edificis, carrers, parcs i places que ens facin sentir bé i dels que puguem sentir-nos orgullosos.

És un fet inqüestionable que un dels motius que ens fan viatjar pel món és la satisfacció que ens produeixen les coses que anem descobrint i que ens deixen impressionats. Concretament, quan visitem una ciutat, volem gaudir dels seus monuments, museus, parcs, aeroports, llacs i canals, ports, llums dels carrers, botigues, i tot un seguit d'espais urbans que ens facin feliços i que, després, recordarem i explicarem en tornar a casa nostra.

De la mateix manera, quan nosaltres reben als visitants de les nostres ciutats, els ensenyem totes aquelles coses que ens agraden i ens fan sentir orgullosos, i volem que, després d'una bona estança, s'enduguin un record positiu del lloc on vivim, de la nostra cultura, del nostre país. Volem que ens recordin com habitants d'una ciutat on viure-hi està molt bé, tant o millor que en qualsevol dels llocs del món.

Aquí és on podem trobar part de la resposta del que volem que signifiqui l'arquitectura de les ciutats; no només volem que doni satisfacció a les nostres necessitats funcionals (que ens allotgi, ens

protegeixi de la pluja, del vent i del fred), sinó que també volem que ens emocioni, ens faci sentir bé, que en puguem gaudir al mirar, al moure'ns-hi. Que sigui símbol positiu de la nostra cultura.

Des dels orígens de la història de la nostra espècie, s'ha produït un doble fet que s'ha traslladat a l'arquitectura. En primer lloc, la necessitat i el neguit de dominar la natura i protegir-nos d'ella, ha comportat l'evolució contínua de les tècniques constructives, la investigació dels materials, la millora en la tecnologia, per poder dotar-nos d'espais més confortables i fer edificacions cada vegada més grans i millors. En segon lloc, la necessitat de significar-nos com a grup social, de transcendir, de sentir emocions, ha comportat una recerca contínua de la bellesa expressada per mitjà de les arts, que, en el camp de l'arquitectura, s'ha constituït com un legat de distinció de cada moment en les diferents civilitzacions, cultures, països i ciutats.

Des de les piràmides d'Egipte, passant per les catedrals del gòtic francès, els palaus i els jardins del renaixement italià, l'arquitectura de ferro i vidre a la revolució industrial culminada pel Cristal Palace anglès, l'arquitectura moderna dels mestres Le Corbusier, Frank Lloyd Wright o Mies Van der Rohe, fins a l'arquitectura contemporània, sempre, els edificis han estat un vehicle fonamental per expressar i perpetuar la cultura de les societats més emprenedores.

La història de les arts ens ensenya que les ciutats i els seus dirigents (polítics i religiosos) han competit per tenir i mostrar el seu prestigi, concentrant al seu voltant els millors artistes del moment, realitzant les millors i més belles construccions possibles del seu temps.

En un viatge pels voltants de París, per conèixer el gòtic francès, vaig poder comprovar els efectes de l'espectacular competició que es va produir en el passat entre les ciutats de Chartres (1145-1220), Laon (1160-1225), Noyon, Senlis, Reims, Paris (1163-1250), i Amiens (1220-1269), per quina d'elles tindria la Catedral més gran, més alta, més lleugera i més maca. El poder religiós volia expressar els seus valors culturals per mitjà de les catedrals. La d'Amiens, que fou la darrera i més gran que es va construir en aquella època, és tan impressionant que des de dins, mirant cap amunt, gairebé no es veu l'acabament del sostre.

Aquest paper representatiu que sempre s'ha atorgat a l'arquitectura s'ha desenvolupat històricament des dels diferents poders civils, religiosos, polítics i econòmics de cada moment. A Catalunya, des de l'inici de l'etapa democràtica, el poder polític atorgat a l'ad-

ministració pública ha assumit per mitjà de la seva arquitectura una part molt important de la representativitat de la cultura de la nostra societat.

EL MOMENT ACTUAL DE MOLLET

Aquí, al nostre país, la història recent de les ciutats va lligada clarament a la recuperació urbanística iniciada en el període de la democràcia i que s'ha portat a terme fonamentalment des dels ajuntaments.

En un primer moment els protagonistes urbanístics foren les infraestructures més bàsiques dels carrers (les clavegueres, els paviments, l'aigua i l'enllumenat públic). L'arquitectura va tardar una mica més. Va arribar a la ciutat de Barcelona, amb la preparació dels Jocs Olímpics, recolzant-se en la bona preparació i experiència professional dels arquitectes de l'anomenada escola de Barcelona. Després es va estendre per totes les ciutats del país, també a Mollet. Des d'aquell moment, l'arquitectura va tornar a ser part fonamental de la promoció de les ciutats.

La història urbana de Mollet és un reflex de la història del país en els darrers cent anys, ja que és en aquest període que la ciutat ha passat de tenir 2.130 habitants fins als 50.000 habitants actuals. A diferència d'altres ciutats madures com Barcelona, Sabadell o Terrassa, la dictadura va coincidir amb el desenvolupament més gran de la població, que va passar de 6.132 habitants l'any 1940 fins a 31.163 habitants de l'any 1976.

Aquestes dades signifiquen que la formació de la ciutat correspon al període de la dictadura, amb un manca total de projecte urbà, amb processos constructius totalment abusius, sense la creació d'infraestructures i equipaments, fet que va deixar unes ferides que han tingut un pes molt negatiu, posant en perill el futur de la ciutat.

Després de més de vint anys d'Ajuntaments democràtics, de lluita col·lectiva i d'aplicació d'un model de ciutat equilibrat, no només s'han aconseguit superar els dèficits històrics, sinó que la ciutat n'està sortint reforçada.

Aquests darrers anys s'estan recollint els fruits de tots aquests anys de treball, i hem estat veient com creixia poc a poc un sentiment d'orgull col·lectiu. L'orgull de ser d'un lloc que ha millorat molt, que ha lluitat contra un passat negatiu, que ha pogut amb el pes de la

historia, que ha passat la pàgina d'un període fosc de dictadura de la que vam heretar una ciutat destrossada i que, a més, ara ja es pot ensenyar amb il·lusió.

Després de molts anys d'esforços, la ciutat està en un moment dolç. I adaptant la frase d'una famosa pel·lícula, ja tenim la certesa que, "mai no tornarem a passar la vergonya de no tenir una ciutat maca", que no es pugui ensenyar als viatjants que ens visiten, amb el mateix orgull que ells ens ensenyarien casa seva.

La construcció de molts bons projectes urbans ha estat, en part, la raó de que a Mollet estiguem orgullosos de la nostra ciutat i que puguem treure una mica de pit.

Projectes com els de la Casa de la Vila a Can Mulà, el Museu Abelló, el complex esportiu de ca n'Arimón, el Parc dels Colors, el Parc de Can Borrell, la recuperació de molt del patrimoni arquitectònic de la ciutat, i molts i molts altres que han anat protagonitzant aquest canvi lent, quasi imperceptible, que de sobte avui està esclatant amb tanta força.

Amb la posada en funcionament de la nova Casa de la Vila, la darrera del les obres públiques d'aquesta ciutat, veiem com les persones que s'apropen amb curiositat a l'edifici, quan l'utilitzen i el recorren, no només perceben un edifici, l'obligació del qual és ser funcional, sinó que, a més, amb la llum, els materials, els espais interiors, baixant per les escales mecàniques, mirant les façanes i la volumetria exterior, pensen i reconeixen que també és un lloc emocionant.

Quan hi penso, sempre torno a la pregunta inicial: perquè els humans, sempre, des dels temps més remots, han fet obres arquitectòniques agosarades, espectaculars, plenes d'esforç amb l'objectiu d'agradar i d'emocionar?

I sempre em responc el mateix: l'arquitectura està feta per allotjar a les persones, i allotjar-les bé, i per respondre a les seves necessitats, però també està feta per emocionar-les, per transmetre sensacions, per crear sentiments d'admiració, per fer gaudir i per mostrar la cultura.

És per això que ens agrada, quan viatgem i visitem ciutats, admirar-nos dels seus carrers, passeigs, parcs, monuments, i dels seus edificis.

I ara, a Mollet, també podem passejar i pensar amb orgull que alguns dels projectes que s'han realitzat en els darrers anys, com dels que hem parlat aquests dies, ens transmeten aquestes sensacions que trobem en altres ciutats d'arreu del món i que també nosaltres ens mereixíem tenir.

RESUM DE LES JORNADES

Tant la participació de públic com el nivell de les presentacions dels autors dels projectes triats per l'ocasió ens han fet pensar que no ens vàrem equivocar en triar la temàtica.

Només ens va saber greu tenir que deixar fora de la tria i no presentar altres projectes que també hagueren estat mereixedors de donar-se a conèixer.

El primer dissabte, dia 19, en una maratoniana sessió, vàrem poder gaudir de les ponències sobre el «El Patrimoni arquitectònic de Mollet del Vallès» a càrrec de Rosa Escala i Moyés i Jordi Sardà i Ferran; «El complex esportiu de Ca n'Arimon» a càrrec de Moisès Gallego i Olmos; «El Museu Abelló» a càrrec de José Félix Basterrechea i Ayuso (que al migdia ens va acompanyar a fer un visita guiada al Museu Abelló); «La nova Casa de la Vila» a càrrec d'Enric Serra i Riera i Jordi Cartagena i Miret; «Els 200 habitatges i el parc de can Borrell» a càrrec de Jordi Garcés; «El parc dels Colors» a càrrec de Benedetta Tagliabue. Vàrem acabar la sessió amb un petit debat amb la participació de la totalitat dels ponents.

El segon dissabte, dia 26, la sessió va ser més tranquil·la: un passeig per la ciutat, amb les visites al Parc dels Colors, el Parc de can Borrell, un passeig rambles avall fins als Quatre Cantons on es creuen les traces més antigues de la ciutat, creuar el Mercat municipal entre el brogit de les parades, la Plaça Major, l'espai comercial de can Mulà, i per acabar una visita de les obres de la nova Casa de la Vila en mig dels darrers acabats.

En acabar el passeig, els de Mollet vàrem veure, amb un somriure de satisfacció, com es repartien els elogis cap a la nostra ciutat entre els visitants.

Xavier Ludevid i Massana

Arquitecte. Coordinador de les jornades.